

De eersten⁵⁰⁾ gaan in het eeuwige leven en dat zijn menschen als Kain, die zich het meest verzet heeft tegen den jodengod, en de anderen gaan onder en dat zijn menschen als Abraham, de trouwe knecht van den jodengod.

Op de wederkomst moeten de geloovigen volhardend wachten, en zoolang zij er niet is, moeten zij zich zooveel mogelijk losmaken van de wereld. Marcion legde de zijnen strenge ascese op; onthouding van de gaven van den demiurg moest wel in zijn systeem staan en bovenal onthouding van 'thuwelijk. Zouden geloovigen mede-arbeiden aan de instandhouding van de wereld van den demiurg en dat doen op de wonderlijke, walgelijke wijze, die de demiurg daarvoor had vastgesteld?

Natuurlijk niet, zij moesten zich van alles van den demiurg bevrijden, zelfs van zijn wetten. Hiermede moet dus eigenlijk gepaard gaan een antinomiaansche levenshouding; toch is daar bij Marcion niet veel van te bemerken. Integendeel, hij schijnt de zonde krachtig te willen vlieden.⁵¹⁾ Paulinische invloed⁵²⁾ bij dezen man, dien men zoo ten onrechte Paulinist noemt?⁵³⁾

M. VREUGDENHIL.

50) Het is duidelijk, dat volgens dezen materie-hater alleen „zielen" behouden worden.

51) De vraag werd aan Marcion gedaan, of men de zonde mocht dienen, als God louter genade is. Hij antwoordde slechts met een „Absit, absit", „Dat zij verre". „En hij had het recht aldus te spreken, voor zichzelf. Marcion staat zoo geheel onder den indruk van de onpeilbare en ongehouden liefde van den Vader van onzen Heere Jezus Christus, dat hij zich de mogelijkheid niet kan indenken, dat die liefde niet door volkomen reinheid en wederliefde zou worden beantwoord." Dr D. Plooy, Stemmen des Tijds, 1922, II, 337.

52) Seeberg I 3 pg. 318.

53) Tenslotte zij nog gezegd, dat reeds in 1934 in dit blad uitnemende artikelen over Marcions Bijbel vooral werden opgenomen van Dr G. J. D. Aalders. Bij breedere behandeling kon deze herhaling echter niet uitblijven.

UIT DE SCHRIFT

In Mijn bloed.

... het nieuwe testament in Mijn bloed. ...
Luc. 22:20.

In de Paaschzaal te Jeruzalem heeft God met eigen hand het altaar afgebroken, en de tafel aangericht. Hier werden de heilige gordijnen van het Oude Verbond uiteengescheurd. Straks zal het in de ure van Jezus' sterven aan het voorhangsel des tempels worden geproclameerd. Maar hier is het reeds gemanifesteerd.

Hier viel de deur der oude bedeeling in het slot, nadat Gods gerechtigheid ritueel en sacramenteel vervuld was aan het laatste Pascha, met de laatste bloeddruuppels van het laatste lam. En tevens gingen hier, wijd en ruim, de deuren open van het Nieuwe Testament.

Een zee van offerbloed was er geplengd, eeuw aan eeuw. Geofferde levens, die, naar het bestel en bestier der wet, schaduwwachtig de zonden moesten bedekken.

Toch bleef deze vloed van vergoten bloed machteloos om de schuld te verzoenen.

Want altijd weer groeide de zonde er woekerend onder uit.

Van jaar tot jaar moest het Pascha herhaald.

En juist in die herhaling bleek het relatieve, dat het absolute der zonde nooit kon overwinnen.

Aan altaren, door menschenhanden opgericht, zij het op bevel des Heeren, kon met menschenhanden nooit het verzoenende offer Gode worden toegewijd.

Alleen de vele, schaduwwachtige offers, die elkaar vervangen. De bouwende, slachtende, offerende handen bleken machteloos. Even machteloos als het doode lam in den schotel van Pascha. Toch gaf dat Pascha reeds naast het offer de gedachte van den maaltijd die gehouden werd achter het teeken des bloeds dat aan de deurpost stond. Omdat het offer gebracht, en het bloed vergoten was.

Achter die deur, en onder het sacramenteel verband aan het bloed, kon gehouden worden de maaltijd der vertroosting en versterking, der gemeenschap met den verzoenden God, die Zijn Kerk verkiest en beveiligd, terwijl Zijn doodsoordeel gaat door de wereld.

De Paaschmaaltijd des Ouden Verbonds vond dus nooit anders plaats dan onder het teeken des doods, en als schuilend achter het altaar, onder de bescherming van het bloed.

Bovendien, het altaar teekent altijd distantie.

Het draagt het gebaar van den God-zoekenden mensch, die boven de vloek-aarde Zijn heiligheden opbouwt om den Hemelsche te zoeken en Hem van het aardsche toe te brengen wat Hem welbehaaglijk is. De offeraar moet altijd wachten en afwachten of de Hemel aanneemt.

Als Jezus met Zijn jongeren, Zijn groeiende Kerk, in de opperzaal het laatste Pascha viert, vervult hij zuiver en gaaf al het recht van zijn God. Maar nu is het ook gedaan. Voor eeuwig!

Want nu zal Hijzelf als het ware Paaschlam worden geslacht.

God zal Zelf Zijn altaar bouwen, Zijn eigen offerlam bereiden, en eigen feestgenooten verzamelen. Nu komt de werkelijkheid.

Want voor Jezus, den Middelaar, kon er geen bloed van eenig lam gestreken worden aan eenige post. En voor Hem was er geen deur, waar de doodengel voorbij kon gaan.

Het lam kon Jezus' ziel niet troosten, want het kon zijn bloed niet tot een teeken geven om het oordeel te keeren. Vóór het sacrosanctum van de Paaschzaal te Jeruzalem hield de dood stil. Hier was het bloed niet.

Hier moest dus het bloed geëischt.

En toch kon de dood de deur niet openen.

Toch was de Kerk daarbinnen veilig, omdat de Heiland er was.

Toch was er de rustige disch, gemeenschap met een verzoend Vader, die Zijn kinderen spijst en laaft ten eeuwigen leven.

De rijke tafel voor de genooten des Koninkrijks.

Juist na de afbraak van het altaar bleef daar de wonderde tafel der Nieuw-Testamentische geeneuchten.

Omdat deze Gastheer Hoogepriester was, die straks de deur ontsloot om zelf te gaan slachten en offeren.

Zijn eigen bloed. Zijn eigen leven.

Op Hem wachtte buiten de dood, omdat het altaar nu verbroken lag. En de disch toch was bereid.

En daarom was er en bleef er voor de verkoren Kerk, die vergaderd was en vergaderd werd en nog vergaderd wordt, de onbrekbare vastheid van het genadeverbond en het genadeverband in dat bloed.

Dit is het nieuwe Testament in Mijn bloed!

Het bloed van Jezus Christus Gods Zoon reinigt van alle zonden.

Doop uw hysopbundel in dat bloed.

Strijk het in geloofsgehoorzaamheid aan de deurposten van uw hart.

Want ons Pascha is voor ons geslacht, éénmaal, en voor eeuwig: Christus!

Jubilate! Zing uw Paaschhallel, gekochte Kerk!

F. C. M.

KERKELUK LEVEN

„Moet dat nu zóó?" (VII.)

Gevolg nu van de in de laatste jaren in ons gereformeerde samenleven door velen aangenomen houding is, dat we al minder samen leven. Die samenleving is door de polemiek niet verstoord; de polemiek heeft alleen maar de oogen er voor willen openen, dat ze al vóórdat de „polemie" inzette, verstoord wás. De eenheid is door de polemiserende pers-actie niet verbroken, doch als afwezig geconstateerd. En dit is de eerste stap, die noodig is, om weer een hecht aaneengesloten phalanx te kunnen gaan vormen.

Feitelijk ligt de bron van al onze narigheid — er is veel narigheid, die volstrekt overbodig kon zijn in een periode van onderlinge critiek ook naar binnen — hierin, dat de Gereformeerde Kerken in den laatsten tijd geen vasten koers meer volgen. De leiding is zoek. Maar velen zagen dat niet; vandaar, dat zij het applaus der dankbare liefde voor „leidende personen" niet wilden laten verstommen; het leek hun immers een regelmatig en straks wetmatig merkteken van de gemeenschap der heiligen. Ze meenden, dat, wie het applaus voor leidende personen even onderbrak, om de aandacht te vragen voor de kwestie, of men niet soms zoowel voor een „ja" als voor een „neen"-houding, zoowel voor een in deze als voor een in géne richting wijzend gebaar applaudisseerde, toch feitelijk op de gemeenschap storend inwerkte. „Hinc", voor een niet zoo'n klein deel, „illae lacrimae", vandaar die narigheid.

Toch zal men het „om Zions wil niet zwijgen" (met zijn toekomst-geloof: „totdat") moeten blijven reserveeren voor nog wel wat meer dan een intropreek. Zal de gemeenschap haar huis blijven bewonen, en kunnen versterken, dan dient te worden aangewezen, waar de zwakke plekken liggen van het gebouw.

Dat er een verlangen bij sommigen leeft, om toch daarover in de pers te zwijgen, is onmiskenbaar. Het heeft enkele kerkbodes al verleid tot een publiek verzoek, om de punten van verschil toch niet te noemen voor het volk: men maakte de menschen anders maar onrustig. Alsof men zóó de „stoere" calvinisten kweekt, en zóó den Geest der profetie in den oproep tot bediening van het ambt aller geloovigen dienstbaar wezen kon! Anderen roepen al maar luider om een intieme conferentie, alsof deze de panacée ware voor kwalen, die als reformatie- en ontwikkelingsablijken worden geprezen en aangeprezen in het openbaar.

Op welke punten van actueel belang zijn nu eigenlijk tot beslistheid gekomen? En als we beslist zijn (of — wat nog iets anders is — beslist hebben) in den ééne kring, waar is dan de corresponderende vastheid-van-gang in den anderen?

We hebben b.v. in den kerkelijken kring de kwestie-Geelkerken „opgelost"; maar waar bleef de doorwerking van de daarin genomen principiële beslissing op ander gebied? We hielden die doorwerking eerst tegen, door de eenzijdige vooropstelling der waarheid-als-een-koel, dat de terreinen „onderscheiden" zijn, met gelijktijdige verwaarloozing der andere waarheid-als-een-koel, dat ze niet gescheiden zijn. En vervolgens hebben we de erkenning van deze tweede waarheid zelfs zeer nadrukkelijk de facto tegengewerkt in

een Calvinistenbond, die o.m. hierdoor verbaasde, dat hij publieke en zeer markante anti-Assensche, en pro-dit-en-datsche figuren vereenigde in een band, dien al nimmer als „band der eenheid" zien kan; en de tekenen hebben me in dezen met pijnlijke duidelijkheid gelijkt gegeven. Niettemin gingen en gaan we door.

Ik sprak daar van „markante" figuren; maar er moet helaas wat aan toegevoegd worden. „Markant" waren de bedoelde figuren alleen voor degenen, die wat verder zagen dan de oppervlakte. O neen, men nam geen „markante" figuren, die den kruitdamp nog in de kloeren hadden, zóó, dat het volk hem op een afstand riekte. Dr Geelkerken b.v. zat niet in den Calvinistenbond. Maar er zaten anderen in, die in geschrifte het bonter gemaakt hadden dan hij, doch die voor het volk niet zoo in het oog hadden geloopen. Maar of men op die manier profeten en profetenzonen kweekt? En tusschen dankte het volk voor de trouw, in Assen bleetoonde, en zou het even bewogen God hebben gedankt voor zulk een Calvinistenbond, indien niet vóór het reeds gevraagde dankgebed een later „doodend" genoemde critiek had gefinterrumpeerd met de vraag: verstaat gij ook, waarvoor gij dankt? Of: kunt gij den éénen keer danken voor de getrouwheid, die tot Genève zegt: wij bouwen niet met u mee de steenen monumenten voor Calvijn, en den anderen keer eveneens danken voor de breedheid, die tot Parijs en misschien ook te Genève zegt: wij bouwen wel met u mee de monumenten-in-woorden voor Calvijn? Of: kunt gij den éénen keer de jeugd smeeken, toch vooral het openbaringsbegrip en de Schriftbeschouwing der ethischen te analyseeren en met een „mené-mené-lekel" van de hand te wijzen, en den volgende keer haar voorgaan in het onhelder maken van tienmaal bedenkelijke Schrift-miskenning?

De zig-zag-lijn is in de laatste jaren kenmerkend geweest in de leiding; en als er niet opgetreden was met die „doodende (!) critiek", dan zouden de confessioneelen zoo ongeveer heel de gereformeerde leiding in de breederen voorlichtingsdienst gansch broederlijk naar zich gekregen hebben. Waarom ook niet? Zij — de confessioneelen — zijn de leiding kwijt; want hoewel makeriaansche leuzen op hun pakpapier afdrukkende, verspreiden ze in dat pakpapier ettelijke anti-hoedemaatschappelijke en anti-kuyperiaansche schriften. En want om zouden wij dan niet een anti-kuyperiaansche lading laten dekken door de oude getrouwe kuyperiaansche vlag? Neen, ik beschuldig niet van onoprechtheid; ik beweer alleen maar, dat de leiding zoek was.

En dat was te waarlijk niet op dit punt alleen. Er valt nog wel wat meer te noemen.

K. S.

Over de „Algemeene Genade".

(Antwoord aan Dr O. Noordmans.)

VI.

We kwamen in ons voorgaande artikel tot de opmerking, dat in het meeningsverschil over de algemeene genade, behalve dan het begrip „schepping" (en is verband daarmee eveneens dat der „herscheping") óf de opvatting van de(n) zonde(val) actuele beteekenis heeft. En dankbaar grijpen we de gelegenheid aan, hierop te wijzen.

Want heel wat controversen, waarvoor de aandacht der geloovigen in den laatsten tijd gevraagd wordt, vinden tenslotte hierin hun scherpste, dat juist om zonde en zondeval door de meeste theologen totaal anders gedacht wordt, dan eenvoudige bijbellezers zich zelfs maar droomen. Ons theologisch spraakgebruik heeft zich wel heel ver verwijderd van dat van de eenvoudigen bijbellezer, en van hemzelf.

Hoevelen laten zich b.v. niet van de wijs brengen, als zij hedendaagsche schrijvers elk oogenblik hoort betoogen, dat men God als SCHEPPER toch zo'n eere geven zal? O, denken ze dan, dat zij goede klanken; en als ze dan wat van de evolutie gehoord hebben, verheugen ze zich met groote blijdschap denkende: deze of die hedendaagsche schrijver, dat is er dus al weer één, die tegen Darwin, en tegen de leer van de evolutie de wapenen scherpt! En als ze dan éénonnoezel of traag in het critisch benaastigen zijn — dat komt in de beste families voor — dan denken ze zoo heimelijk, of ook wel hardop: hoe is het mogelijk, dat menschen als K. S. en andere boosdoeners nog wel op zulke broeders aan te merken hebben?

Maar zulke menschen weten niet, dat heel die opmerkingenreeks over God, die als Schepper tot zijn eer komen moet, in veel gevallen niets anders beteekent, dan dat men in dien naam uitdrukken wil, dat de wereld van God afhankelijk is. In den aan God gegeven scheppersnaam wil men de wereld als van Hem afhankelijk kwalificeeren. Maar uitdrukkelijk verklaart men dan tevens, dat met dien naam nog volstrekt niets gezegd is omtrent den oorsprong van de wereld; dat het bezorgen van dien naam (God als Schepper) nog in het minst niet iets zeggen kan of wil over de eerste periode der wereld; dat het begrip „scheppen" alleen maar geloofs-waarde heeft, en alleen aan het geloof den dienst doet, dien het noodig heeft: den dienst n.l. van een goede, passende terminologie voor het uitdrukken van de afhankelijkheid van „alle vleesch".

Met andere woorden: het gebruik van den naam „Schepper" wil bij zulke theologen of filosofen letterlijk niets te maken hebben met b.v. de wetenschap. Geloofskennis is geen wetenschapszaak, zeggen ze dan, en gaat daar buiten om. En zoo kunnen ze druk spreken over God als Schepper, die tot „zijn eer" moet komen, en tegelijk heel de wetenschappelijke

evolutietheorie erkennen.

Terwijl eenvo iemand, die G der is tegen „d gisch misversta gers, die óf dertmeeren, dat zoo iemand vóór-onderstellin ze zelfs ook zijne filosofische of maakt.

En precies zó (val)". Gelijk woord „scheppin als volstrekt in het gebruik wereld gequa of althans daarmee volstre dat er een zek wereld, aan v staat van rech van zonde en v de „eerste" God (zie verlec geleerd worden gen, immers he ren"), en zulke besef der oude aracht hebben hebben daarmee.

Werden deze was het gesprek gewaarschuwde dominee hem z het al onzichtl kerk". Helaas, gezegd. Men m en heste gege vertoogen; verd Maar al wor volk gezegd, he der de aandacht lijheid van de gegeven zin vin is daarvoor aan of een averech denk ik aan de Brunner naar . toeven dan ni Grisebach, en deren veel te leer der „coinci eenheid der te stellingen is, ee gaan van wat als uiteengaan voorgesteld. Nie belijdenissen ti manicheesche i Nederlandsche onderteekenaar worstelen met i manicheisme t Ossaans, van t ten, de theosofi tijns oog voorb onderdaand ingr volgens welke n, leidt desniet loochening van De invloed van filosofie op the

En — feitelijk dat ze alle schen Sche tusschen y Geen wonder torischen zond te verklaren, d Verlosser (ond er is. Maar w is gedwongen i natuur en gen pingswoord en len, en zal tege per-Verlosser

Scherp teeke maar wel in d punt, de eene k kant staat elke te blijven, die Kuyper doet z te bewijzen, di te van Make eerste hoofdatu hoe hij juist t ngen de Pan treven door de natuurlijk-aard woral scherp t het denkbeel er het denkb de plaats te kknig is m.i. l niet toe dez

EVANGELISATIE-Evangelie of EVANGELIE-Evangelisatie.

Er is geen apart evangelisatie-evangelie.

Het is niet zóó, dat de hoorders in de kerk de trap moeten oploopen, terwijl die uit de evangelisatie met de lift mogen gaan.

Het is niet zóó, dat de predikant een Bijbel van 66 boeken zou hebben, doch de evangelist een keurgarve van uitgekozen gedeelten uit de Heilige Schrift.

Een dun Bijbeltje beteekent een dun geloof.

En een smal geloof beteekent een mager leven.

Wij moeten de slanke lijn in de evangelisatie verlaten!

Inzonderheid zullen wij niet vergeten, dat de Bijbel een begin heeft, Karl Barth ten spijt.

Ursinus was wel bijzonder geillumineerd, toen hij antwoord 19 van den Catechismus opstelde.

O, op zichzelf beschouwd, had God ons dat begin niet behoeven te openbaren.

Als Hij gesproken had: „Ik ben God, wandel voor Mijn aangezicht,” wij hadden te gelooven en te gehoorzamen.

Het is Zijn eindeloze goedheid, dat Hij in het begin der Schrift Zijn eeuwigheid voor ons heeft doen schitteren.

Dat nu groote zotten klagen over de moeilijkheden, welke God ons in die eerste hoofdstukken oplegt, komt, omdat zij de Schrift reeds bij de eerste bladzijde met een verkeerde instelling beginnen te lezen.

En niet inzien wat zij is: de Zelf-openbaring Gods.

Wij zullen van Gods Boek niet de geschiedenis der menscheit maken.

Ook niet: de geschiedenis der kerk.

Nog veel minder: de pelgrimsreis van een ziel!

O, wij zijn zoo ontzettend goddeloos.

God neemt in onze vroomheid zulk een klein plaatsje in.

Ook in onze gereformeerde vroomheid.

Hij verbergt zich niet voor ons.

Maar wij verbergen ons voor Hem.

Als er maar één ziel behouden wordt!

Wat heeft mijn ziel daaraan?

U kent deze onze stopwoorden.

Maar onze belijdenissen stellen altijd wat anders vóór.

Dat wij God recht kennen.

Dáár gaat het om!

Daarom zullen wij er ons toch voor wachten om een evangelie te brengen, dat ik met droefheid zoo moet formuleeren: „De lieve Heiland voor een armen sukkel!”

Want die lieve Heiland heeft niets te maken met den Vorst Gods, Die opstond tot de herovering van het menschelijk geslacht voor God.

Wij zullen van de Schepping moeten spreken en van de Menschheid en van het Verbond.

Van God onzen Schepper.

Van Adam onzen Vader.

Van Christus ons Hoofd.

Anders wordt onze Christus-prediking een gebouw zonder fundament.

Wij zeggen: Snel suist de lift en een piccolo kan haar bedienen.

Maar Christus sprak: Eng is de poort!

Och, wij bedoelen het wel goed.

Wij moeten de menschen pakken!

De Bijbel schijnt daar niet geschikt voor.

Maar God heeft méér aansluiting aan de wereld dan wij!

De eere en het voorrecht de allergeeringste drager van het Woord te zijn is groter, dan de vermaardste redenaar te wezen aan wiens lippen de menschen hangen.

Gij krijgt daarmee geen naam.

Of misschien een slechten naam.

Maar gij draagt den Naam uit van den Eeuwige-Gezegende!

Dát was de roem van Christus: Vader, Ik heb hen Uw Naam geopenbaard.

Vader, ik heb hen Uw woorden gezeven.

Dit noemen sommigen: theorie, stijve theorie!

Het is in waarheid practijk, de practijk der bekeering!

Een soldaat van het Heilig Woord te zijn is een privilege, dat de inzet van onze gansche persoonlijkheid waard is!

N. B.

NIEUWE ABONNEES

die zich nu opgeven ontvangen de tot 1 April a.s. verschijnende nummers GRATIS.

evolutietheorie vrij spel laten, of als in hoofdzaak juist erkennen.

Terwijl eenvoudige menschen nog altijd denken, dat iemand, die God als Schepper eert, een strijder is tegen „de” leer der evolutie, en terwijl dit tragisch misverstand soms wordt versterkt door voorgangers, die of niet nauwkeurig lezen, of niet precies determineren, daar is het nuchtere feit onloochenbaar, dat zoo iemand in meer dan één geval de beslissende vooronderstellingen der evolutiegedachte aanvaardt, en zo zelfs ook zijnerzijds tot onderbouw van eigen cultureel-filosofische of godsdienstfilosofische beschouwingen maakt.

En precies zóó staat het ook met den term „zondeval”. Gelijk sommigen in hun hanteeren van het woord „schepping” de wereld willen gequalificeerd zien als volstrekt afhankelijk van God, zoo willen zij in het gebruik van het woord „zondeval” diezelfde wereld gequalificeerd zien als radikaal althans constant boos. Maar zij willen daarmee volstrekt nog niet erkend hebben, hunnerzijds, dat er een zeker punt des tijds geweest is, waarin de wereld, aanvankelijk goed en gaaf, uit een staat van rechtheid, is gevallen in een anderen staat van zonde en van dood. Zulk een punt des tijds, vallende ná de „eerste” en ook ná de „tweede” schepping van God (zie verleden week) moge dan in Genesis I—III geleerd worden (zelf zouden zij het zoo niet willen zeggen, immers het bijbelverhaal wil h.l. juist niets „leeren”), en zulk een punt des tijds moge dan voor het besef der oude dogmatiek een radikale verandering gebracht hebben in het bestand der wereld, zij voor zich hebben daarmee eens en voor al afgerekend.

Werden deze dingen nu maar ronduit gezegd, dan was het gesprek vlottend, en menig kerklid kon dan die gewaarschuwde en dus gewapende man zijn, dien zijn dominee hem zegt te zijn, zoo vaak hij hem inlijft in het al onzichtbaarder wordend leger der „strijdende kerk”. Helass, — het wordt niet ronduit den volke gezegd. Men moet het maar zoo wat afleiden uit de in beste gegeven betoogen. Althans uit de populaire betoogen; verder gaat deze mijn opmerking niet.

Maar al wordt het dan niet zoo duidelijk aan het volk gezegd, het verschijnsel zelf verdient er niet minder de aandacht om. Afsnijding ook zelfs van de mogelijkheid van den zondeval in zijn hierboven kort aangegeven zin vindt men in den laatsten tijd overal. Deels daarvoor aansprakelijk een vals geschiedenisbegrip of een averechtsche geschiedenis-waardeering; hierbij denk ik aan de lijn, die van Kierkegaard over Barth en Brunner naar Althaus, Tillich en verder loopt; we behoeven dan niet eens meer te verwijzen naar d'Aulén, Grisebach, en dergelijken. Voor een ander deel is in dezen veel te verklaren uit het weer opleven van de leer der „coincidentia oppositorum”, de leer, dat er een eenheid der tegen-deelen, een samenvallen der tegenstellingen is, een hooger, of ook primair gegeven samengaan van wat in menselijke woorden of begrippen als uiteengaande — maar dan ten onrechte — wordt voorgesteld. Niet voor niets hebben verschillende geloofsbelijdenissen uit den reformatietijd opzettelijk juist de manicheesche dwalingen bestreden; zooals dit ook de Nederlandsche Geloofsbelijdenis doet; haar opstellers en ondertekenaars hadden juist in die periode weer te worstelen met allerlei misvattingen, die ten deele op het manicheïsme teruggrepen; en wie de theoremen van Origenes, van de doopers, de mystieken, de enthousiasten, de theosofen, de romantiek en haar epigonen aan zijn oog voorbij laat gaan, ontdekt tusschen die alle inderdaad ingrijpende verschillen; maar de opvatting, volgens welke er een coincideeren van tegenstellingen is, leidt desniettemin bij die alle tot de feitelijke loochening van het bijbelsche begrip van den zondeval.

De invloed van oostersche op westersche denken, en van filosofie op theologie, stuurt denzelfden kant uit.

En — feitelijk komen al zulke theoremen hierin samen, dat ze alle verzekeren: „de verhouding tusschen Schepper en Verlosser is NIET die tusschen Maker en Hersteller”.

Geen wonder, dat ze dit zeggen. Want wie den historischen zondeval wél aanvaardt, zal niet ophouden te verklaren, dat de verhouding tusschen Schepper en Verlosser (onder meer) die tusschen Maker en Hersteller is. Maar wie zulk een zondeval niet aanvaardt, is gedwongen de verhouding tusschen goed en kwaad, natuur en genade, schepping en herschepping, scheppingswoord en evangeliewoord volmaakt anders te stellen, en zal tegen de parallele der verhoudingen Schepper—Verlosser en Maker—Hersteller bezwaar hebben.

Scherp teekent zich dan ook, niet in de beginselen, maar wel in de concrete formuleering op dit bepaalde punt, de eene groep tegen de andere af. Aan den eenen kant staat elke gereformeerde; en, om maar bij Kuiper te blijven, dien Dr Noordmans tegenover mij stelde, Kuiper doet zijn best, óók in „De Gemeene Gratie”, om te bewijzen, dat de relatie Schepper—Verlosser tevens die van Maker—Hersteller is. Men leze maar eens de eerste hoofdstukken van zijn tweede deel; en lette erop, hoe hij juist tegen de Doopers zich te weer stelt. En tegen de Pantheïsten. En tegen de Roomschen. „Gedreven door de zucht, om de tegenstelling tusschen dat natuurlijk-aardsche en het geestelijk-hemelsche leven vooral scherp te vatten, kwam de Dooperij er... toe, om het denkbeeld van HERSCHEPPING te laten varen, en te het denkbeeld van NIEUWE SCHEPPING voor in de plaats te stellen”, zegt Kuiper. Wel wat onnauwkeurig is m.i. hier zijn uitdrukkingwijze, maar dat doet niet toe dezen keer. „Op die wijs”, zoo vervolgt Kuiper,

74, „werd elk organisch verband tusschen het bestaande leven der wereld en het hemelsch genadeleven ontkend. Alle brug (1) om van het ééne in het andere over te leiden, werd afgebroken. Buiten verband, en als twee geheel uiteenlopende sferen van menschelijk leven werd het „wereldsche leven” en het „leven der genade” tegen elkander overgesteld”. Doch nu opponeert daartegen Kuiper met heel de historisch-gereformeerde theologie, als hij zegt: „tegenover de min of meer dualistische verhouding tusschen natuur en genade, gelijk zij van Roomsche zijde eerst al meer werd vastgezet, en daarna op averechtsche wijze door de Dooperschen nog verscherpt, handhaaft alzoo de Gereformeerde belijdenis de voorstelling van een door God gewilde correspondentie tusschen natuur en genade, die in de Schepping zelf, en dus ook in het Scheppingsbesluit als zodanig gegrond ligt” (81). En wél strijdt Kuiper — terecht — tegen hen, die de „onderscheiden daden Gods in schepping en genade los naast elkaar laten staan; maar hij strijdt niet tegen hen, die hierin „twee op elkaar volgende bedrijven” zien. Hij kan dat ook niet doen; want juist omdat hij er twee op elkaar volgende bedrijven in ziet, heeft het voor hem in zijn gesprek met zijn medegereformeerden zin, nadrukkelijk te betoogen, dat ze dan ook te voren gebonden zijn in het besluit van God; dat derhalve de schepping is aangelegd op de herstellende genade-verlossing (83). „Er moet daarom volle nadruk op gelegd, dat én de particuliere genade én de gemeene gratie beide in onze oorspronkelijke menschelijke natuur de haar noodige dispositie vinden. En hiertegen geldt in het minst niet, dat toch de werking, die in deze beide betoelingen van genade uitgaat, van buiten af BIJ onze natuur bij komt, en niet kan opkomen UIT onze natuur zelf” (89/90).

Vandaar dan ook, dat Kuiper er toe gekomen is, niet alleen de „bizondere”, doch ook de algemeene genade in het besluit der „praedestinatie” op te nemen. „Zoo vloeit ze met die particuliere genade, als eigen, maar toch even frissche, heldere heek van de bergen van Gods heiligheid naar de vlakke dezès aardschen levens neder” (113). Ook deze beeldd spraak acht ik onduidelijk en onjuist; maar dat doet op het oogenblik er weer niet toe.

En nu — na dit alles — treft het nog meer onze aandacht, als Dr Noordmans betwisten wil, dat de relatie Schepper—Verlosser die van Maker—Hersteller is. We zullen moeten vragen, welke consequenties dit meebrengt.

K. S.

Antwoord van Dr L. v. d. Zanden.

Dr L. v. d. Zanden was zoo vriendelijk te antwoorden op mijn vraag. Gaarne deel ik mee, wat ik zelf niet aanstonds opgemerkt had, dat zijn rubriek om de 14 dagen verschijnt, en dat eerder antwoorden van Dr v. d. Z. dus onmogelijk was; dit niet ter correctie, maar ter aanvulling.

Dr v. d. Zanden wijst erop, dat hij op wat ik hem vroeg, toch wel breed gereageerd heeft. Volkomen juist; maar om wat hij toen schreef was het mij niet te doen. Mij interesseerde ditmaal iets anders. Ik had n.l. (en Dr v. d. Zanden kon dat geweten hebben) op de klacht van Dr D. Sikkink, dat „leidende personen” (in casu was Dr Sietsma met name genoemd) door publicaties van ons blad in opspraak kwamen, gezegd, dat men uit respect voor die „leidende personen” toch niet kon zwijgen over zaken van kerkeraden (in casu dus: de overlegging van de bekende door N.S.B.-ers aan hun kerkeraad uitgereikte passe-partout-formule, die ik, al kwam ze dan ook van Dr Sietsma, tot mijn nog steeds gebleven blijdschap uit het verkeer tusschen kerkeraden en kerkleden-N.S.B.-ers, heb weggewerkt door mijn publicatie). Het verband waarin ik over deze dingen schreef, wees duidelijk uit, dat het dáárover ging, toen ik in „De Reformatie” schreef:

En nu zou men terwille van personen moeten zwijgen over zaken van kerkeraden? Men zou, uit respect voor „leidende personen” de leiding én de verkeerde leiding maar samen moeten laten stoeien in de kerken? En intusschen zouden dan diezelfde leidende personen niet behoeven te zwijgen over kerkeraden, die ze openlijk van verkeerde tuchtpraktijken beschuldigen? Men kan klagen, zooveel men wil; maar voor zulke persmethoden hoop ik me te blijven wachten.

Weinu, nadat Dr v. d. Z. deze woorden had aangehaald, voegde hij daaraan in één adem toe:

Prof. Schilder stelt de quaestie hier m.i. niet zuiver. Het gaat niet om respect voor „leidende personen”, maar om respect voor de Generale Synode onzer Kerken. Prof. Kuiper, Prof. Grosheide en Dr Schouten van Amsterdam hebben m.i. terecht opgemerkt, dat een kerkeraad of classis niet op eigen gelegenheid een uitspraak mag doen over een richting als de N.S.B., welke overal leden heeft, een uitspraak dan bovendien, welke afwijkt van het besluit der laatste Generale Synode. Heeft een kerkeraad of classis bezwaar tegen dit besluit, dan moet het bezwaar in den kerkelijken weg op de volgende Generale Synode worden gebracht. Aan dezen regel moeten wij ons allen houden, want anders krijgen wij een hopelooze verwarring in onze kerken. Ieder zal zich in dit kader hebben te voegen, want de Generale Synode is nog altijd het leidende lichaam, waarvoor ieder respect dient te hebben, die niet kerkonthindend, maar kerk-opbouwend werk wil doen.

Ik laat het aan de lezers over, te beoordeelen, of hier niet de indruk gevestigd werd, alsof mijn opmerkingen, gegeven in „De Reformatie” in betrekking tot de tucht-

(Zie vervolg op blz. 196.)

